

Пуша Петров

от Андрей Чераску

Цялата тази трагикомедия се случи, защото в сграда в град, в който всички се подиграват с културното наследство, ние двете живеем една над друга и сме луди по тези неща. И истината е, че, когато задържиш някакъв предмет, който не е твой, за година и половина, то той става твой. Ментално. Привързваш се към него.

Историята е следната: тази двукрила врата, която виждате, осигуряваше достъп до вътрешния ни двор. Имаме два входа. При ремонт на фасадата се взе решение за смяна на вратата на единия. Един от нашите съседи, г-н Бек, се погрижи за това. Той трябваше да ни я даде, но искаше да я изхвърли.

Бек искаше да се отърве от нея. Не му пукаше, че сме решили да я спасим. За него това нещо е боклук, разбираш ли?

Когато се върнах от Париж и видях, че я няма и мястото ѝ е празно, отидох право при г-н Бек. И той каза: „Вратата я няма, това е, изгорена е! Няма е! Нямаше повече полза от нея, дървото беше изгнило, трябваше да бъде изхвърлено!“.

Толкова се разстроих от това, че писах на бившата наемателка, която живееше в апартамента над нашия и чиято дъщеря сега живее там. Написах ѝ, напълно разстроена и разочарована: „Не мога да повярвам! Винаги се дразним как хората изхвърлят ценните неща и сега в нашата собствена сграда, точно под носа ни, тази врата е изгорена.“

И тя казва: „Но тя не е изгорена. Тя е горе, при Богдана“ – Богдана е нейната дъщеря.

И я питам: „Горе?“

И тя казва: „Да, точно, Петре я взе, защото г-н Бек щеше да я изхвърли. Той я занесе на първия етаж.“

Когато разбрах, че е горе, се качих при Богдана и тя каза: „Тия дни ще помоля съпруга си да ти я донесе.“ Но вратата вече беше на видно място в дома им.

Тя и съпругът ѝ имат дървообработваща компания. Правят страхотни неща. Идеята им беше да използват вратата като фон за своите продукти. Искам да кажа, че вратата наистина създава страхотна атмосфера. Казах: „Добре“.

Знаеш ли, много исках те да ни станат приятели. Тя е певица, а той дърводелец – има толкова много неща, които ни свързват. И просто не исках никакъв конфликт.

А времето започна да минава. Мина месец, два месеца, три месеца. Вратата така и не се появяваше. Мина половин година и ги срещам в коридора. Всички се усмихваме, а аз продължавам да си мисля: „Добре, кога ще си взема вратата?“. Така че оставих времето да минава и поради това вратата се срасна с тях още повече.

И мина една година.

За Коледа тя дойде и ни донесе подарък, аз също ѝ дадох подаръци за децата. Тя започна да ни уведомява, че ще се местят, но не спомена нищо за вратата.

И изведнъж получавам съобщение от нея, в което тя ми казва: „Виж, ние наистина искаме вратата“ и ми изпраща проект. И ценето ми увисва. Защото това е проект, в който да я монтира

като плъзгаща се врата в новата си къща. Призля ми, разбираш ли, тя вече дойде при мен с проект! Тя е собственикът. Така вижда себе си – тя е новият собственик.

И си помислих: „Разбираш ли, дори не знам какво ще правя с тази врата. Просто знам, че наистина я искам! Трябва да си я върна?“

Беше ми неудобно. Постоянно ми е неудобно, на път съм да изгубя вратата и те се възползват от моето неудобство.

Проблем е и че си помислих: „Тя току-що роди“. Има две малки деца, едното е на два месеца, другото на две години и половина. Знам, че около нея постоянно има известно напрежение. Мисля за тези неща, не спирам да мисля.

Помолих веднъж, два пъти, а ако не стане – какво? Беше ми неудобно! Още повече, че обещаха да ни я донесат. Някак си винаги съм си казвала: „Е, тя има бебе, заета е, ще почакам“. Някой път ще я видя, ще си кажем здрасти и знаеш ли, сякаш това цялото нещо съм си го въобразила. Но тогава осъзнах: това не съм си го въобразила, защото те планират да ги занесат някъде другаде. Всичко беше планирано. Искан да кажа, че те никога не са имали намерение да се откажат от вратата. Не е трудно да се влюбиш в тази врата.

Разбирам и че това е свързано и с факта, че съпругът ѝ занесе вратата в дома им. Той я занесе у тях!

На втория ден след имейла, в който ѝ написах: „Тя не ти принадлежи, не можеш да я имаш, трябва да я върнеш“, тя каза: „Окей, добре, ела утре.“

И ми беше неудобно да вляза там. Чувствах се като крадец. Почувствах се така – това беше проблем. И тогава тя ми каза, че съпругът ѝ ще се прибере по-късно, но можем да дойдем по всяко време, дори сега.

Андреас беше у дома. Той каза: „Направо отиваме веднага! Няма да чакаме никого!“. И ние сами си я свалихме.

Осъзнавам, че се чувствам неудобно от неудобството на другите хора. За мен е и неудобно да се конфронтирам с тях. Но през повечето време тези хора отговарят и на собственото ми неудобство.

Преди месец тя отново ми писа, че биха искали да купят вратата от нас и че продължават да търсят стари врати и не могат да намерят такива и не сме ли искали да продадем нашата? И тогава отговорих: „Вратата ще участва в изложба. Казвам ти го, за да разбереш как аз виждам нещата и как ги виждаш ти.“ Знаеш ли какво? Мисля, че историята стана интересна, защото всъщност съпадението беше, че двама души, живеещи един над друг, видяха същия потенциал в нея. Всеки би използвал историята по различен начин, но всъщност е доста обикновена. Привързаността обаче очевидно я има. Чувствам се щастлива, когато гледам тази врата. Утешава ме. Не знам, имам чувството, че в къщата, в която живеем с Андреас всичко се върти около тази врата. В кухнята е, в сърцето на къщата. Мога да кажа, че като я гледам в момента наистина чувствам, че е незавършена. Имам чувството, че съм я предала, защото отделих едното крило от другото. Не е същата. Беше цяла. ВРАТАТА. Сега е *врата* или част от врата. Кълна се, нещо се загуби. Затова скоро ще я преместя. Ще я накарам отново да се почувства добре.

Иван Мудов

от Стефан Иванов

когато видях тази врата
първото което си помислих
е как като бях малък случайно се заключих
и не можех да отворя вратата с часове
още в първите минути станах внезапно религиозен
и клекнах и започнах да се моля
и обещавах че повече няма да търся скрития в кухнята шоколад
за да го изям тайно
помислих си че това е някакво наказание
тази затворена врата беше като голямо немигащо око
и ме съдеше и наблюдаваше през цялото време
след известно време и след като се разплаках
се успокоих и реших че може да се опитам
днес да живея в кухнята
щях да бъда там за доста време
трябваше да съм търпелив и спокоен
издържах около две минути
и отново започнах да се моля
изморих се и заспах на земята

заклучвал съм се и на стълбището като дете
когато бях останал сам вкъщи веднъж
бях се качил на стол за да погледна през шпионката
и ми се стори че виждам нещо странно
отворих вратата за да проверя
и едва когато тя се затвори
осъзнах че няма да мога да вляза обратно
даже и ако я бутна с всичка сила
почуках на вратата на съседите и натиснах звънеца
нямаше никой
слязох на първия етаж и отново почуках и звъннах
отвори ми съседката която в спомените ми е
като възрастната марлене дитрих
гримирана възпитана с добри маниери дистанцирана
и с вечна цигара в ръка
опитах се да ѝ обясня какво се е случило
и тя ме покани да вляза
хареса ми миризмата в дома ѝ
парфюм тишина и спокойствие
седнахме в хола и тя се зачете в книгата си
а аз зяпах картините по стените грамофонните плочи
и чаках стенният часовник да забие отново
колкото по-често биеше
толкова по-скоро щяха да се приберат

майка ми баща ми или брат ми
да забележат бележката
която съседката остави на вратата че съм при нея на първия етаж
и да ме приберат у дома

оттогава до днес
31 години по-късно
един от големите ми страхове е да не се заключа в стая
от която не мога да изляза
или да попадна пред врата която трябва да отключа
и не мога да го направя

мисля че за цялото това време
се е случвало да си забравя ключовете
най-много веднъж или два пъти
нямам предвид само ключовете за вкъщи
а ключове за кабинети коли хотели места в които гостувам
още пазя и ключа за класната стая в основното ми училище
защото бях отговорник на класа и имах право на ключ

понякога има практическа полза от страховете
но понякога те могат и да те парализират

бих искал когато гледам тази врата
първите ми мисли да не са свързани със страх
или някакви общо взето леки травми
и притеснения свързани може би с тревога от изоставяне
или нещо подобно

а да мога
примерно
да си задам следните въпроси:

повече врати или колела има в света

кое е първо – колелото вратата или огънят

кой е запалил първата врата

ако една врата се отваря без ключ
без карта или без отпечатък
нужна ли е
и врата ли е точно
или подвижна стена
или нещо като прозорец

защо са нужни вратите
ако продължаваме

по някакъв начин
да сме и пещерни хора
в мисленето и действията си
а пещерите нямат врати

спомням си
разбира се
и колко важно беше за мен като тийнейджър
да мога да затворя вратата на стаята си
и никой да не я отваря без да почука преди това

сещам се и за толкова много
песни филми картини романи разкази и стихотворения
за врати

сещам се за вратите които са се затваряли пред лицето ми
буквално и метафорично

надявам се никога повече да не ми се случва
да удрям с юмруци по врата и да плача
и да имам не само усещането
но и да знам че ако вратата не се отвори
нещо ужасно ще се случи

сещам се и как съм се блъскал
в много добре изчистена стъклена врата
която не се е отворила автоматично

питам се дали вратата към задния двор
ревнува че входната врата
получава повече внимание
или е точно обратното
приятно ѝ е да е по-тихо и спокойно
и се радва на уединението си

но наистина
за коя врата не мога да спра да мисля

за тази която е затворена може би но не само

но сякаш мисля и за тази през която е забранено да се влезе

винаги ме е влечало да влизам там където не бива да се влиза
да отворя вратата на забранена стая
и да отворя гардероба
да гледам в шкафове кутиите или кашоните
да прегледам книгите по лавиците
да видя дисковете или картините

и да изследвам докато утоля любопитството си
и се успокоя

но кой всъщност има право да влиза там където не бива да се влиза
там където е забранено
и кой и защо забранява
кой има право да забранява нещо
кой прави тези закони на всекидневието и света
случайно или необходимо е
и най-вече докога ще са нужни
от срам страх или от травма ги има

истината нещо лошо ли е
колкото и да е болезнена

какво пазят тези винаги заключени и недостъпни врати

защо прозрачността не властва в света на затворените врати

какви богатства тайни и привилегии има зад тях

има ли бани пълни с кръв и манипулации

има ли хладилник пълен със свежи лъжи

има ли библиотека пълна с книги
чиито страници са банкноти
а кориците им са от златни кюлчета

защо заключените врати са признак на власт и успех

защо липсата на висока стена е признак
не на откритост
а на слабост

чудя се колко ли е самотна
винаги заключената врата
на която пише влизането забранено

никой не я докосва
всички я отминават

в света на вратите може да е обект на завист

ако в света на вратите има жълти вестници и сайтове за клюки
то може в тях да пише за тези енигматични и неясни звезди
за тяхната загадка и привлекателност
за тяхното мълчание и логиката на съществуването им

за вратата им в голямата врата на небето
която е създала целия свят
или за съмнението им в сътворението

ако трябва да съм честен
може би всяка ексклузивна врата
създава усещане за несправедливост
и предизвиква гняв и колебания
предизвиква съмнения в собственото значение
в личната ценност

вратите също биха могли да се сравняват помежду си
и да си мечтаят да са по-специални с нещо
да са от друг материал
да имат по-красива ключалка
да са по-здрави
да са по-скъпи
да са с нещо повече от другите

и каквото и да казва старата мъдра порта
която от позицията на вековния си опит
спокойно може да дава съвети
които си заслужава да бъдат изслушани
и взети предвид
и даже последвани
младите врати ще ѝ се присмеят
и ще продължават да желаят неща
които единствено ще продължават да им се изплъзват
и само ще ги натъжават
но и това ще продължи до един момент
след който те най-вероятно ще се успокоят
ще се усмихнат
ще се зарадват на някои прости неща
като това че човекът който е подслонен
зад тях
е влюбен
радва се с приятели
и вратата го пази от вятър буря дъжд градушка
и най-вече от други хора
които по различни причини
или просто без особена мотивация
не искат
той да е щастлив или жив
и биха разбили вратата му
и биха завладели дома и страната му